

Asia: VN/36213/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislaki sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

1 luku Yleiset säännökset

Näkemyksenne luvusta 1

Lapin elinvoimakeskuksen lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi (luonnos 9.3.2026) eduskunnalle yhdyskuntarakentamislaki sekä siihen liittyvistä eräistä laeista, lausuntopyyntö VN/36213/2025

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi eduskunnalle ehdotetaan säädettäväksi uusi laki yhdyskuntarakentamisesta. Luonnoksessa ehdotetaan muun ohella kunnalle uutta velvollisuutta pitää kirjaa hallussaan olevista vaativista taitorakenteista.

Lapin elinvoimakeskus toimii patoturvallisuuslaissa (494/2009) tarkoitettuna patoturvallisuusviranomaisena. Patoturvallisuusviranomaisen tuo seuraavassa esiin näkökulmia taitorakenteista ja taitorakenteiden tietovarastosta ehdotettuihin lainkohtiin sekä niiden yksityiskohtaisiin perusteluihin.

1 luku - Yleiset säännökset

3 § Määritelmät

Yhdyskuntarakentamislakia koskevan luonnoksen 3 §:n 6 kohdassa määritellään käsite taitorakenne.

Patoturvallisuusviranomaisen käsityksen mukaan myös padot ja patosillat voidaan luokitella taitorakenteiksi, sillä ne vaativat erityistä suunnittelu- ja rakennuttamisosaamista. Patojen välittömässä yhteydessä olevat patosillat mahdollistavat liikennejärjestelmän toiminnan, jonka

rakentamiseksi on laadittava tapauskohtaisiin lujuuslaskelmiin perustuvat suunnitelmat ja joiden rakenteellinen vaurioituminen suunnittelu- tai rakennusvirheen seurauksena saattaa aiheuttaa vaaraa ihmisille, ympäristölle tai liikennejärjestelmälle sekä merkittäviä korjauskustannuksia rakenteelle tai sen välittömälle ympäristölle. Näin ollen lakiluonnoksen 1 luvun 3 §:n 6 kohdan määritelmäkohtaan tai sen yksityiskohtaisiin perusteluihin voisi olla tarkoituksenmukaista lisätä maininta myös padoista ja patosilloista, sillä näitä rakenteita voi olla myös kuntien yleisillä alueilla kunnan tai viereisen kiinteistön hallinnassa.

2 luku Viranomaiset

Näkemyksenne luvusta 2

-

3 luku Suunnittelu

Näkemyksenne luvusta 3

Lapin elinvoimakeskus hoitaa kaikkien elinvoimakeskusten toimialueilla ilmastolain (423/2022) 10 §:ssä tarkoitetun kansallisen sopeutumissuunnitelman toimeenpanoon liittyvät alueelliset koordinointi-, seuranta- ja edistämistehtävät. Elinvoimakeskusten ilmastoyksikkö tuo seuraavassa esiin ja lakiesityksessä huomioon otettavaksi näkökulmia, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varautumiseen ja sopeutumiseen.

3 luku – Suunnittelu

10 § Suunnittelun yleiset vaatimukset

Elinvoimakeskusten ilmastoyksikkö pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että kunnan yleisten alueiden suunnittelussa edellytetään muun ohella toimivuuden, turvallisuuden ja terveellisyden huomioon ottamista. Lakiehdotuksen 10 §:n 3 momentin perusteluissa on nostettu esille myös muuttuvan

ilmaston aiheuttamia riskejä, joiden hallinta ja vähentäminen edellyttää ratkaisuja yleisten alueiden suunnittelussa. Näitä ennakoitavissa olevia riskejä ovat lisääntyvien ja voimistuvien rankkasateiden lisäksi pidentyvät hellejaksot sekä talvella jäätymis-sulamissyklin nopeutumisen myötä lisääntyvät

liukkaat olosuhteet. On perusteltua, että ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja riskeihin varautuminen ohjaa osaltaan yleisten alueiden suunnittelua. Suunnittelussa tulee huomioida, että ilmaston lämpeneminen etenee ja se aiheuttaa muutoksia paitsi sään ääri-ilmiöissä, myös muuttaen keskimääräisiä olosuhteita.

4 luku Rakentaminen

Näkemyksenne luvusta 4

-

Tulisiko katu- ja viheralueiden rakentamiselle asettaa määräaika, esimerkiksi 10 tai 15 vuotta yleisen alueen suunnitelman voimaan tulemisesta? Mitä vaikutuksia, etuja tai haittaa tällä olisi eri osapuolille? Esitysluonnoksessa ei ole asetettu tällaista määräaika.

-

5 luku Yleisen alueen käyttöön luovuttaminen ja lakkaaminen

Näkemyksenne luvusta 5

-

6 luku Kunnossapito

Näkemyksenne luvusta 6

6 luku – Kunnossapito

33 § Taitorakenteita koskevat tietoaaineistot ja rasitteet

Lakiluonnoksen 33 §:n ensimmäisen momentin mukaan kunnan on pidettävä yllä tietoaaineistoa kunnan yleisillä alueilla hallinnassaan olevista taitorakenteista.

Lakiluonnoksen 33 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että säännöksellä ei edellytettäisi, että kunnan olisi rakennettava tietojärjestelmä tai kirjattava tietoja tietomalleihin. Uuteen tiedonhallintavelvoitteeseen liittyen esitysluonnoksen yleisissä perusteluissa on tuotu esiin se, että alkuvaiheessa kunnille voi aiheutua hallinnollisia kustannuksia, kun taitorakenteiden tietoja kerätään ja inventoidaan.

Patoturvallisuusviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että Suomessa on jo olemassa taitorakennetietoja sisältäviä rekistereitä, kuten Väyläviraston ylläpitämä taitorakennerekisteri, jonka käyttö on kunnillekin mahdollista. Kunta voi olla myös padon omistaja, jolloin sen tulee patoturvallisuuslain 33 §:n mukaan toimittaa muun ohella patoa koskevat valtioneuvoston asetuksella säädettävät tekniset tiedot patoturvallisuusviranomaiselle, jotta tiedot voidaan merkitä patotietojärjestelmään. Edellä todettu huomioon ottaen kunnalla on lähtökohtaisesti pääsy jo olemassa oleviin rekistereihin, joissa on taitorakenteita sisältävää tietoa. Tähän voisi myös viitata lainkohdan esitöissä.

Niiltä osin, kun kunnan taitorakenteita koskevia tietoaaineistoja kerätään ja tietovarantoa ylläpidetään, huomioitavaa on, että osa luokiteltujen patojen tiedoista on viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 24 §:n mukaisesti salassa pidettävää. Tämän voisi tuoda esiin myös lainkohdan esitöissä. Patoturvallisuustietojen luonne puoltaa sitä, että kunnalle omaisuudenhallintaa varten perustettavassa tietovarannossa ainoastaan nimettäisiin

taitorakenne sekä sen sijainti, ja muilta osin viitattaisiin esimerkiksi patotietojärjestelmän sisältämiin tarkempiin teknisiin tietoihin.

Lakiluonnoksen 33 §:n 2 momentti koskee viereisen tontin tai muun rakennuspaikan taitorakenteen ulottumista kunnan yleisen alueen puolelle, mihin liittyen ehdotuksen mukaan tulisi perustaa kiinteistönmuodostamislain (554/1995) mukainen rasite.

2 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan muun ohella, että kiinteistöjen rajalla olevan taitorakenteen omistajuudesta ja kunnossapidosta olisi sovittava selvästi ja tiedon olisi löydettävä sellaisesta asiakirjasta, joka on paitsi kunnan työntekijöiden myös viereisen kiinteistön nykyisen ja mahdollisesti tulevan omistajan tai haltijan helposti saatavilla. Patoturvallisuusviranomaisen kiinnittää huomiota myös tässä yhteydessä esimerkiksi patoihin ja patosiltoihin liittyvien taitorakennetietojen sekä muiden mahdollisten tietojen salassa pidosta, mikä tulisi tuoda esiin lainkohdan esitöissä.

36 § Kunnossapitosuunnitelman laatiminen

Elinvoimakeskusten ilmastoyksikkö kiinnittää huomiota talvikunnossapidon osalta liukkaita kelejä aiheuttavien, niin sanottujen nollan asteen ohituspäivien lisääntymiseen. Liikenne- ja viestintäministeriön selvityksen mukaan talvikeleillä tapahtuvat liukastumiset aiheuttavat yli miljardin euron kustannuksen sairaanhoidon ja poissaolojen myötä. Kunnossapidon suunnittelussa on tarkoituksenmukaista ennakoida enenevässä määrin lisääntyvät keliolosuhteiden muutokset, etenkin liukkaat kelit.

7 luku Tekniset verkot

Näkemyksenne luvusta 7

-

Esitysluonnoksen luvussa 7 ehdotetaan säädettäväksi uusi lupamenettely teknisten verkkojen sijoittamiseen kunnan yleiselle alueelle. Tulisiko siirtyä uuteen lupamenettelyyn vai tulisiko teknisten verkkojen sijoittamisesta pysyä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

En osaa sanoa

8 luku Työ kadulla ja muulla yleisellä alueella

Näkemyksenne luvusta 8

-

Esitysluonnoksen luvussa 8 ehdotetaan säädettäväksi nykyisen ilmoitusmenettelyn rinnalle uusi lupamenettely kunnan yleisillä alueilla tapahtuville töille. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi kunnalle oikeus

laatia yleisiä alueita koskevat käyttömääräykset, oikeus siirtää työn aloitusajankohtaa ja oikeus kieltää työ. Mitä ajatuksia ehdotus herättää? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

-

9 luku Hulevedet

Näkemyksenne luvusta 9

9 luku – Hulevedet

54 § Hulevesien hallinnan yleiset tavoitteet

Elinvoimakeskusten ilmastoyksikkö pitää varsin tärkeänä ja perusteltuna sitä, että ilmaston muuttuminen pitkällä aikavälillä pysyy lakiluonnoksen 54 §:n mukaisesti hulevesien hallinnan yleisiä tavoitteita määrittävänä tekijänä. Hulevesien viivyttäminen ja imeyttäminen kerääntymispaikoilla tulisi olla ensisijaista hulevesien hallinnassa. Valuma-alueiden huomioon ottaminen hulevesien hallintasuunnitelmassa on myös selkeä parannus aikaisempaan nähden.

10 luku Maksut

Näkemyksenne luvusta 10

-

11 luku Pakkokeinot ja seuraamukset

Näkemyksenne luvusta 11

-

12 luku Erinäisiä säännöksiä

Näkemyksenne luvusta 12

-

13 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Näkemyksenne luvusta 13

-

Vaikutusten arviointi

A. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on arvioitu alustavasti yhdyskuntarakentamislain vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin parantamiseksi on tärkeää saada palautetta siitä, miltä osin arvioinnissa on täydennystarpeita.

Millaisena pidätte luonnoksessa esitettyä vaikutusten arviointia kokonaisuutena?

En osaa sanoa

B. Onko jossain vaikutusten arvioinnin osassa erityistä täydentämisen tarvetta?

-

C. Mihin itse näette yhdyskuntarakentamislain keskeisimpien vaikutusten kohdistuvan? Miten kuvailisitte keskeisimpiä vaikutuksia?

-

Muita näkemyksiä koko luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Vapaa sana.

Elinvoimakeskusten ilmasto-yksikkö kiinnittää huomiota siihen, että vaikka lakiesityksen perusteluissa korostetaan viheralueiden monimerkityksellisyttä ihmisten hyvinvoinnin ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi, lakiesitys ei kuitenkaan sisällä määräyksiä viherrakenteen säilyttämisestä eikä varsinaisesti ohjaa esimerkiksi hellesuojelun varmistamiseen viherrakenteen avulla yleisillä alueilla. Kunnat ovat avainasemassa monihyötyisten luontopohjaisten ratkaisuiden käyttöönottamisessa, ja yhdyskuntarakentamislaki voisi vahvemmin tukea tätä kehitystä.

Regina Timo
Kainuun ELY

Bäckmand-Liimatta Satu
Lapin elinvoimakeskus - Vesitalousosasto / patoturvallisuusyksikkö ja
ilmasto-yksikkö